

A kiválasztás és utánpótlás nevelés a kézilabda különböző szakosztályaiban

1. Bevezetés: A téma választás indoklása

Napjainkban a kézilabda az egyik leglátványosabb világsportág. A férfiak és a nők körében is igen népszerű, ráadásul már egészen fiatalon - 10-12 éves kortól - látványos, felnőttek számára is élvezhető kézilabda meccseket láthatunk a játékosoktól. A sportág olyan összetett edzőmunkát követel meg az edzőktől, sportszakemberektől és maguktól a játékosoktól, amiről az átlag nézőnek nem minden esetben van tudomása. Rengeteg tényező – fizikai, mentális, környezeti, stb...- egyidejű jelenléte szükséges ahhoz, hogy a kemény munka, meg hozza a sikereket. Aktív kézilabdázóként tudom, hogy sokszor nem elég a győzni akarás, ha a környezetben nincsenek meg az adott feltételek ahhoz, hogy az eredményt elérjünk. A csapatlégkör, a csapattagok aktuális fizikai és lelki állapota, az edzői hozzáállás, az ellenfél tudása, sportszerűsége, a bírói tevékenység, a szurkolói támogatás, a napszak, a helyszín és tét mind meghatározó tényezők. A célom az, hogy ezt a folyamatot megvizsgáljam, az edzőmunka szakszerűségét és helytállását feltárjam. Éppen ezért a kutatásom témája a *„Kiválasztás, utánpótlás nevelés a kézilabda különböző szakosztályaiban, Magyarországon”*.

A kiválasztás során sok fajta tesztet lehet elvégezni a *kezdő 7-8 éves* sportolókon. Mérhetjük sportoló a biológiai tulajdonságait, fizikai képességeit, az idő-, tér-, ritmus-, és egyensúlyérzékelését és a pszichológiai sajátosságait. A kezdők rendszeres testmozgását, minden esetben támogatni kell. A szakemberek feladata orientálni a gyereket a számára megfelelő sportág felé, hisz ebben az esetben még nem versenysportról beszélünk. A sportágspecifikus kiválasztás azonban speciális tudást vár el a szakemberektől, hiszen ismernie kell a rendelkezésre álló tudományos eszközöket, teszteket. Az utánpótlás nevelés során, oda kell figyelni, hogy megfelelő életkorban, megfelelő szaktudással ruházzuk fel a gyereket, hogy a vizsgálatokon a várt eredményt tudják teljesíteni. Kerülni kell a túlterhelést és a sérüléseket, ez pedig csak úgy lehetséges, kellően képzett szakemberek, megfelelő elhivatottsággal és odaadással foglalkoznak a fiatalokkal. A jelenlegi szakirodalmak: Dr. Bognár József: *Tanulmányok a kiválasztás és a tehetséggondozás köréből*; Nádori László – Dr. Megyesi Zoltán: *Fiatalok edzése, versenyzése*; Révész László – Géczi Gábor – Bognár József – Tóth László: *A sporttehetségek megközelítési módjai*, részletes képet adnak arról,

hogy a vizsgálatokat milyen eszközökkel, hogyan kell végre hajtani. Miután a módszereket megvizsgáltam célom ennek érvényesülését a hazai kézilabda utánpótlásban megvizsgálni, mind edzői, mind játékos szempontból.

2. Hazai kézilabda utánpótlás felépítése

„Hazánkban a három részre tagolható a kézilabda az utánpótlás versenyeztetése. Az általános iskolás éveik alatt (U07 – U14) a fiatalok az Országos Gyermekbajnokságban mérik össze tudásukat, később a nyílt, Országos Serdülő Bajnokságban versenyeznek, majd a már zárt rendszerben zajló ifjúsági és junior bajnokság következik azoknak, akik időközben egy klub igazolt játékosai lettek.”¹ (Peresztegi, 2013)

Az U07-es kategóriában a 2006. január 1-jén és később születettek, míg az U08-as kategóriában a 2005. január 1-jén és később születettek versenyezhetnek, ők a legfiatalabbak, akik először a szivacskezilabdával ismerkednek meg. (Peresztegi, 2013) Ilyenkor még a játék megismertetése a lényeg, a labdafelkészítés, labdaelkapás tanítása, valamint annak kiküszöbölése, hogy a gyerekek ne féljenek a labdától. Hátránya a szivacskezilabdának, hogy könnyebb, mint az 1-es labda, ezért más íven repül, valamint, nehezebben pattan fel, így nehezebb a labdavezetést oktatni. (Juhász, Kovács, Papp és Zsiga, 2013)

Természetesen ebben az időszakban is folyik versenyeztetés, ami tornarendszerben zajlik hétvégenként minimum 3, maximum 6 csapattal, 8 – 8 fordulóval az őszi–tavaszi szezonban.

Az idősebbek (U09-U14) a Kiemelt Bajnokságban és a Régiós Bajnokságban mérkőzhetnek. Az U09-es korosztály a 2004. január 1-jén és később, az U10-es a 2003. január 1-jén és később, az U12-es a 2001. január 1-jén és később születettek játszhatnak, de itt történt egy összevonás így a 2002-ben születettek is ide tartoznak. Az U14-es korosztályban is összevonás történt az 1999. január 1-jén és később, valamint a 2000-ben született gyerekek is ide sorolhatóak. A Kiemelt Bajnokság 10 fordulós, ahol minden fordulóban 4 – 4 csapat játszik körmérkőzéses rendszerben. A szabályokat tekintve igen sajátos meccsrendszerben, ugyanis itt harmadokra, azaz 3x15 percre vannak osztva a félidők. Ez a felosztás azt segíti elő, hogy minden gyerek pályára jusson, mindenki kivehesse a részét a csatából, fejlődni tudjon a meccshelyzetekben és elkerüli azt, hogy valaki minden meccsen csak ül a kispadon, ráadásul kitűnően építi a csapatszellemet. Az általam közölt születés szerinti korosztályos besorolás

¹ Peresztegi, 2013, 61.o.

csak a 2013-14-es szezonra vonatkozik, és évről évre tolódik, a következő szezonban a legalsóbb korosztály a 2007. január 1-jén és később születettek lesznek.

3. Kutatás

3.1. A kutatás hipotézisei, módszerei

Kutatásomban azt vizsgáltam, hogy a kézilabda sportágban a kiválasztás és utánpótlás nevelés milyen szinten áll hazánkban. Céloom: feltárni a sportágválasztás indokait, rálátást nyerni a kézilabda kiválasztás szakszerűségére és a tesztjeire. A jó utánpótlás nevelés feltárása és meglétének kutatása, kézilabda sportági sajátosságának elemzése. A kézilabdázót motiváló tényezők, a „jó” kézilabdázó tulajdonságainak keresése és az edzőjével való kapcsolatának a vizsgálata.

Hipotéziseim:

H1. Feltételezem, hogy a sportolás elkezdésének legfőbb indítéka a szülői befolyás.

H2. Feltételezem, hogy azért a kézilabdát választják, mert csak erre volt lehetőségük és/vagy családi hagyomány.

H3. Feltételezem, hogy magasabb szakosztályokban megfelelő teszteken vesznek részt a sportolók, míg alacsonyabb szinten nincsenek tesztek, a pénzhiány miatt, valamint azért mert nem tartják fontosnak.

H4. Feltételezem, hogy az eredményes kézilabdát meghatározó tényezők terén nincs különbség a sportolók gondolkodásában a különböző osztályokban.

H5. Feltételezem, hogy különböző célok motiválják a sportolókat az eltérő osztályokban.

H6. Feltételezem, hogy a játékosok egy olyan vezetőnek találják az edzőt, aki motiválja a játékosait, tisztelik és becsülik a munkáját.

Kutatásom módszere a kérdőívezés volt. A kérdőívet felnőtt sportolókkal tölttettem ki, minden egyes osztályban, férfivel és nővel vegyesen, összesen 55 játékosal, de névtelenül. Mindenki ugyan azt a kérdőívet kapta, ami főleg Lickert-skálás kérdésekből állt. Az osztályozást 1 – 5-ig lehetett megtenni, aszerint, hogy a kérdéssel mennyire értenek egyet, mennyire jellemző: 1. egyáltalán nem, 2: kissé, előfordul, 3: közepesen, változó, 4: nagyon, általában, 5: teljes mértékben. A kérdőíveket bevitettem *Microsoft Office Excel 2007* programba, ahol átlagot és szórást számoltam rá. Az eredmények *SPSS Statistics 17.0* programmal is elemezve lettek, ahol a sok adat miatt, csak a szignifikáns értékeket ábrázoltam a dolgozatban. Ezenkívül még többmintás T-próbával lettek az eredmények vizsgálva ($p \leq ,05$), ahol a csoportokat következő szempontok szerint határoztam meg: Megye I., NB

II., NB I/B., NB I. Jelmagyarázat M=átlag, SD=szórás, F=normalitás vizsgálat erőssége, p=szignifikáns érték.

A megkérdezett egyesületek a következők Gyomaendrődi NKSE, Körös KKE, Felföldi István SE, SBS Eger Eszterházy SE II., Szarvasi NKK, EKFSK Globál- Safe, Salgótarjáni Strandépítők KC, TFSE. A vizsgálati minta (N=55 fő) 80 % - a lány, 20 % fiú, az átlag életkor 22,4 év minimum 14 maximum 45. A vizsgált személyek sportéletkora átlagban 11,56 év, minimum 2, maximum 34 év.

3.2. Az eredmények

A statisztikai vizsgálat szerint, sportolás elkezdésének okai között, a legmagasabb értéket, a *hasznos szabadidő eltöltés* értéke kapta (M=3,80; SD=1,112; F=2,139; p=0,107). A második a *baráti befolyás* (M=3,62; SD=1,080; F=1,624; p=0,195), majd az *egészséges életmódra való törekvés* (M=3,62; SD=1,209; F=1,718; p=0,175) következik, míg a legkisebb befolyásoló tényező, az *orvosi ajánlás* (M=1,16; SD=1,42; F=0,682; p=0,567).

A sportágak közül, a kézilabda kiválasztásnak indítékaiban, szintén kiemelkedő helyett kapott a baráti befolyás, azaz, hogy a játékosok azért kezdtek el kézilabdázni, mert *a barátaik is kézilabdáznak* (M=3,29; SD=1,37; F=3,444; p=0,023). A második ok pedig az, hogy *az edző figyelt fel a játékosra*, azaz arra, hogy van érdeke a kézilabdához (M=2,49; SD=1,413; F=1,131; p=0,345). A sportolókat megkérdeztem, hogy a kiválasztás során milyen teszteken vettek részt, az *antropometriai, pszichológiai, motorikus, kondicionális, koordinációs* és a *sportorvosi* vizsgálatok közül. A megkérdezett 55 sportoló közül 33-an azt nyilatkozták, hogy nem voltak tesztek, ez 60 %-ot jelent. Még a kötelező sportorvosi vizsgálatról is csak 17 -en, azaz 34 % mondta azt, hogy volt. A *kondicionális tesztek*-et 8 sportolón, *motorikust* 7, *koordinációt* pedig 4 sportolón végeztek, ez 14,4; 12,72 és 7,27 %-ot jelent. Az *antropometirai* vizsgálatról, mindössze 1 játékos nyilatkozott úgy, hogy részt vett ilyenén. Az okok keresésénél, hogy miért nem voltak ilyen vizsgálatok, a leggyakoribb válasz az volt, hogy *nem tartották fontosnak* 18 fő (32,72 %), valamint, az *alacsony szakosztályban történő játszás miatt*, 14 fő (25,45 %).

Megkérdeztem a sportolókat arról, hogy szerintük melyek azok a tényezők, amelyek meghatározzák az eredményes kézilabdát. A legmagasabb értéket kapott befolyásoló tényező a *csapatmunka* (M=4,78; SD=0,459; F=2,403; p=0,078). De az *edzések milyensége* (M=4,58; SD=0,658; F=1,054; p=0,377) a *csapatlégtör* (M=4,55; SD=0,603; F=5,980; p=0,001) szintén nagy jelentőséggel bír.

Magát a kézilabdázót a vizsgálatok alapján két dolog motiválja szinte azonos mértékben a *jobb eredmény elérése* ($M=4,42$; $SD=0,762$; $F=4,269$; $p=0,009$) és a *bizonyítás önmagának* ($M=4,40$; $SD=0,830$; $F=3,992$; $p=0,013$). A kézilabda játékosok bevallása szerint a *pénz vagy több pénzkereseti lehetőség* ($M=2,49$; $SD=1,332$; $F=5,557$; $p=0,002$) a legkisebb mértékben befolyásolta őket.

Az edző sportoló kapcsolatát vizsgálva, kikérdeztem a kézilabdázókat arról, hogy milyennek látják edzőjüket, így derült ki, hogy a meglátásuk alapján egy *vezető, irányító személyiség* ($M=4,02$; $SD=0,892$; $F=1,225$; $p=0,310$), akinek az akarata egyöntetűen érvényesül, és *szakképzett, jó szakember* ($M=4,02$; $SD=0,782$; $F=1,947$; $p=0,134$).

A sportolókat az utolsó kérdéskörben arról kérdeztem, hogy szerintük, melyek a „jó” kézilabdázó tulajdonságai. A „jó” kategóriát nem szabtam meg, hanem arra voltam kíváncsi, hogy az egyéni vélemények alapján, mi fogja definiálni ezen kategória tulajdonságait. A felsorolt tulajdonságok közül, – kondicionális és koordinációs képességek, fejlődési és megújulási hajlam, technikai felkészültség, taktikai képzettség, motiváltság, személyiségi jellemzők, szociális képességek –, szinte kivétel nélkül, mindegyik, átlagosan 4 egész feletti értéket kapott. A legtöbbet a *kondicionális és koordinációs képességek* ($M=4,67$; $SD=0,511$; $F=1,140$; $p=0,342$), míg a legkevesebbet a *személyességi jellemzők* ($M=3,96$; $SD=0,86$; $F=2,397$; $p=0,079$) kapta.

A minta elemzésére többmintás T-próba vizsgálat is készült, melyben az osztályok szerinti különbségeket, a kérdésekre adott válaszok alapján vizsgálok. Összesen 90 változót vizsgáltam, ezért csak a szignifikáns értéket elemzem. Az első kérdésnél (K1) *Miért kezdtek el sportolni?*, nem volt szignifikáns érték. A *Miért a kézilabdát választottad?* (K2) kérdésnél szignifikáns érték: *csak ezt a sportágat volt lehetősége választani* ($F=3,338$; $p=0,026$;) Megye I. $M=2,07$; $SD=1,100$; NB I. $M=1,78$; $SD=0,972$; NB I/B. $M=1,13$; $SD=0,516$ NB II. $M=1,25$; $SD=1,000$. *A barátiam is kézilabdáznak* ($F=3,444$; $p=0,023$) megye I. $M=3,80$; $SD=0,941$; NB I. $M=2,33$; $SD=1,414$; NB I/B. $M=3,73$; $SD=1,163$; NB II. $M=2,94$; $SD=1,569$. (Ábra 1.)

A Voltak-e a kiválasztás során megfelelő tesztek? (K3) kérdésnél, szintén nem volt szignifikáns eredmény. Az ennek okát kereső kérdésnél, *Miért nem voltak tesztek?* (K4) viszont már volt ilyen érték. Az *alacsony szakosztályban történő játszás miatt* ($F=3,488$; $p=0,022$) Megye I. $M=1,47$; $SD=0,516$; NB I. $M=1,78$; $SD=0,441$; NB I/B. $M=1,93$; $SD=0,258$; NB II. $M=1,81$; $SD=0,403$. (Ábra 2.)

Az Eredményes kézilabdát meghatározó tényezők (K5) kérdés. A *közös cél* ($F=4,703$; $p=0,006$;) Megye I. $M=4,67$; $SD=0,617$; NB I. $M=4,67$; $SD=0,500$; NB I/B. $M=3,93$; $SD=0,704$; NB II. $M=4,69$; $SD=0,704$. A *csapatlégkör* ($F=5,980$; $p=0,001$) Megye I. $M=4,73$;

SD=0,458; MB I. M=4,56; SD=0,527; NB I/B. M=4,07; SD=0,704; MB II. M=4,81; SD=0,403. Az edzésen kívüli közös szabad idő (F=5,526; p=0,002), Megye I. M=4,00; SD=0,845; NB I. M=2,78; SD=0,441; NB I/B. M=3,53; SD=0,743; NB II. M=4,00; SD=0,966. Sportlétesítmény állapota, felszereltsége (F=4,860 p=0,005) Megye I. M=4,13; SD=0,834; MB I. M=3,67; SD=0,500; MB I/B. M=3,20; SD=0,862; MB II. M=4,06; SD=0,680. (Ábra 3., Ábra 4.)

A sportolót motiváló tényezők kérdésnél is (K6), sok a szignifikáns érték. Csapat fejlődés (F=4,417; p=0,008), Megye I. M=4,33; SD=0,816; NB I. M=4,44; SD=0,527; NB I/B. M=3,80; SD=0,676; NB II. M=4,63; SD=0,500. Bizonyítás önmagának (F=3,992; p=0,013), Megye I. M=4,47; SD=0,834; NB I. M=4,44; SD=0,882; NB I/B. M=3,87; SD=0,915; NB II. M=4,81; SD=0,403. Bizonyítás a csapatnak (F=4,732; p=0,005), Megye I. M=4,27; SD=0,884; NB I. M=4,56; SD=0,527; NB I/B. M=3,40; SD=0,910; NB II. M=4,25; SD=0,856. Bizonyítás az edzőnek (F=4,933; p=0,004), Megye I. M=4,27 SD=0,884 NB I. M=4,56; SD=0,527; NB I/B. M=3,47; SD=0,990; NB II. M=4,38; SD=0,619. Bizonyítás a szurkolóknak (F=3,122; p=0,034), Megye I. M=4,20; SD=0,862; NB I. M=4,22; SD=0,972; NB I/B. M=3,13; SD=0,834; NB II. M=3,81; SD=1,424. Pénz vagy több pénzkereseti lehetőség (F=5,557; p=0,002), Megye I. M=2,60; SD=1,595; NB I. M=3,44; SD=0,726; NB I/B. M=2,80; SD=1,207; NB II. M=1,56; SD=0,892. Jobb eredmény elérése (F=4,269; p=0,009), Megye I. M=4,60; SD=0,632; NB I. M=4,67; SD=0,500; NB I/B. M=3,87; SD=0,915; NB II. M=4,63; SD=0,619. (Ábra 5., Ábra 6.)

Az edző tulajdonságaira, személyiségére (K7) kérdező kérdésnél 3 szignifikáns érték lett. A sportoló és edzője csak edzéseken, táborokban, meccseken tartják a kapcsolatot (F=3,915; p=0,014), Megye I. M=3,07; SD=1,223; NB I. M=3,44; SD=1,509; NB I/B. M=1,87; SD=0,915; NB II. M=2,44; SD=1,365; szabadidőben is tartják a kapcsolatot (F=2,834; p=0,047) Megye I. M=2,67; SD=1,113; NB I. M=1,56; SD=0,882; NB I/B. M=3,00; SD=1,069; NB II. M=2,63; SD=1,500. Az edző fásult, törvényszerűség jellemzi (F=2,922; p=0,043) Megye I. M=2,47; SD=1,302; NB I. M=2,44; SD=0,726; NB I/B. M=1,60; SD=0,632; NB II. M=2,25; SD=0,683. (Ábra 7., Ábra 8.)

A jó kézilabdást meghatározó tulajdonságok kérdésnél 2 szignifikáns érték lett. Motiváltság (F=3,568; p=0,020) Megye I. M=4,67; SD=0,617; NB I. M=5,00; SD=0,000; NB I/B. M=4,40; SD=0,632; NB II. M=4,88; SD=0,342. Szociális képességek (F=6,057; p=0,001) Megye I. M=4,47; SD=0,743; NB I. M=4,44; SD=0,527; NB I/B. M=3,47; SD=0,990; NB II. M=4,44; SD=0,629. (Ábra 9.)

3.3. Eredmények összegzése

Kutatásom során vizsgáltam a *Kiválasztás, utánpótlás nevelés a kézilabda különböző szakosztályaiban* mibenlétét a játékosok tapasztalatai és véleménye alapján. A csoportok, azaz az osztályok – Megye I., NB I., NB I/B., NBII.- közötti különbségek a szignifikáns értékek vizsgálatával jól látszanak, az eltérések vagy éppen az azonos vélemények a grafikonokon.

A sportágválasztás indítékait keresve feltételeztem (H1), hogy a sportolás elkezdésének legfőbb indítéka a szülői befolyás. Az eredmények alapján kiderült, hogy a hipotézisem nem helytálló, mert a *hasznos szabadidő eltöltés* a legnagyobb befolyásoló tényező, sőt még a baráti befolyás is nagyobb a szülőinél.

Második hipotézisem során (H2), amikor arra kérdésemre kerestem a választ, hogy a gyerekek miért ezt a sportágot választották, én úgy vélekedtem, mert a korlátozott lehetőségük miatt, *csak ezt van lehetőségük választani*, valamint szintén a szülői befolyást helyeztem előtérbe, azaz, hogy a kézilabdázás *családi hagyomány*. Ez a hipotézisem is megdőlt, mert a családi befolyásnál itt is erősebb a *baráti befolyás*, ahogy ezt a grafikon is mutatja, hiszen Megye I., NB I/B. és NB II. osztályban is 4 körüli értékeket kaptak, egyedül NB I.-ben volt kevésbé meghatározó.

Rákérdeztem arra, hogy voltak-e tesztek a kiválasztás során a kézilabdázóknál, valamint, hogy milyenek voltak. Hipotézisem alapján (H3) már ismert, hogy szerintem a magasabb szakosztályokban vannak ilyen tesztek, míg az alacsonyabb osztályokban kevesebb hangsúlyt fektetnek erre. Bár szignifikáns érték nem született, a válaszadók 60 % - a nyilatkozta azt, hogy nem voltak tesztek, tehát ismét megcáfolásra került a hipotézisem. Még a kötelező sportorvosi vizsgálatokat is csak néhányukon (34 %-on) végezték el. A hipotézisem második felében az okot kerestem a vizsgálatok esetleges hiányának okára. A legnagyobb indítéknak én a *pénzhiányt* tartottam, valamint azt, hogy egyszerűen *nem tartották fontosnak*, hogy ezeket méréseket, teszteket végrehajtsák a fiatalokon. A feltevéssem részben érvényesült, mert a legtöbb játékos szintén úgy nyilatkozott, hogy a teszteket *nem tartották fontosnak* (18 fő), de a második helyen az *alacsony szakosztályban történő játszás* (14 fő) végzett, ez egyébként a szignifikáns érték.

A következő feltételezésem (H4) során az osztálykülönbségeket vizsgáltam a kézilabdázók gondolkodásában az *eredményes kézilabdát meghatározó tényezők* kérdésben. Úgy véltem, hogy ebben a kérdésben az osztályok között nem lehetnek nagy eltérések. A diagramokon látszik, hogy a feltételezésem nem teljesen állja meg a helyét, mert a NB I/B. osztály nagyobb szeparációt mutatott a *közös cél* és a *csapat légkör* válaszaiban, mint a többi csoport, itt a *mérsékelt fokban meghatározó*, míg a többieknél a *meghatározó* vagy *nagyon*

meghatározó válasz volt a legtöbb. *Edzésen kívül közös szabad idő* NB I-ben mutatott eltérést, mert itt kapott igen alacsony értéket a többi osztályhoz képest. A *sportlétesítmények állapota*, a másik szignifikáns érték, NB I-ben és NB I/B-ben kapott alacsonyabb értéket a többi osztálytól. Megye I.-ben és NB II-ben viszonylagos egységet látunk, mind a négy tényezőnél.

Magát, a *kézilabdázót motiváló tényezők* közül a *jobb eredmény elérése* indok kapta a legtöbb voksot, de mint ahogy a diagram is mutatja, az NB I/B-s értékek megint alacsonyabbak. A hipotézisemben (H5) nagy eltérésekre számítottam, úgy gondoltam, hogy kijönnek az osztálykülönbségek a véleményekben, ez érvényesült is. A grafikonok mutatják, hogy a legtöbb esetben az NB I/B-ben bírnak kisebb befolyással az egyes tényezők a többi osztályhoz képest. A négy csoport között a legnagyobb eltérés a *pénz vagy több pénzkereseti lehetőség* tényezőnél mutatkozott. Megye 1.-ben *kevésbé*, NB I-ben közepesen vagy nagyon, NB I/B-ben közepesen, míg NB II-ben egyáltalán nem meghatározó.

Az utolsó hipotézisem (H6) az edzői megítélésre irányult, játékos szemmel. Feltételeztem, hogy a játékosok edzőjüket tisztelik és becsülik munkájáért, aki motiválja őket. A hipotézisem részben igazolódott, mert a játékosok *jó szakembernek* látják edzőjüket, tehát így nyilván tisztelik és megbecsülik a munkáját, bár a szignifikáns értékből a legmagasabb az lett, hogy *csak edzéseken, táborokban és meccseken tartják a kapcsolatot*. Átlagosan (3,76) azt mondták, motiválja és teljesítményre ösztönzi őket edzőjük. Ennél jobban érvényesült, hogy a vezető elég határozott irányító, aki kevésbé nyitott a játékosok javaslataira, inkább csak a saját döntéseit és akaratát érvényesíti. Úgy vélem a játékosok kapcsolata az edzőjükkel főként szakmaiságra épül, munka központú, ezért az edzőnek jó vezetőnek kell lennie, aki képes nyitni a javaslatokra és újdonságokra, de mégis biztos kézzel irányítja csapatát a cél felé. Ha ez érvényesül, játékosai becsülni fogják az erőfeszítéseit.

A „jó” kézilabdázó tulajdonságait kutatva, a felsorolt pontok szinte mind 4,00 feletti átlagokat kaptak, kivétel a *személyiségi jellemzők*. Így elmondhatjuk, hogy a kézilabdázók meglátása szerint, a sportágukban „jó” játékosnak számít, aki megfelelő kondicionális, koordinációs képességekkel, fejlődési és megújulási hajlammal, technikai felkészültséggel, taktikai képzettséggel, motiváltsággal és szociális képességekkel rendelkezik. A szignifikáns értékek vizsgálatánál a *motiváltság* NB I/B-ben a többi osztályhoz képest ismét alacsonyabb értéket kapott.

Összességében elmondhatom, hogy a kutatás során új információkra derült fény a kiválasztás és utánpótlás nevelés tükrében, amely pozitív és negatív képet is mutat. Pozitív hiszen, a különböző szakosztályokban a vélemények egységességet mutatnak, ami elengedhetetlen a teljesítmény és a sikerek eléréséhez, ráadásul kiugró különbségek még a

különböző osztályok között is csak ritkán vannak. A sportolók teljesítmény orientáltak, céltudatosak, az önmaguknak jobb eredmény elérése motiválja őket a legjobban. Mivel csapatsportról beszélünk, ez nem nyilvánul meg önzésben, hiszen tudják, hogy jó eredményt csak csapatmunkával, jó csapatlégkörben tudnak elérni. Az is látszik, hogy a csapat része az edző, aki az egész folyamatot irányítja, akit a sportolói megfelelő szakembernek tartanak, és a sikerhez a közös munka harmóniájára van szükség. Tehát az utánpótlás nevelés és a későbbi edzés munka megfelelő ahhoz, hogy a játékosok is kellően motiváltak legyenek arra, hogy áldozatokat hozva elérjék a közös célt.

A felmérés, magáról a kiválasztás folyamatáról, igazán negatív képet fest le számomra. Mint az a szakirodalomból kiderült, rendkívül sok módszer van arra, hogy megfelelő méréseket végezzünk a gyerekeken ahhoz, hogy azok értékeit felhasználva, már az első lépcsőfoktól kezdve megfelelő minőségű szakmai munka történjen a sportágra való nevelésben. A legtöbb esetben nincsenek tesztek a megkérdezettek között, pedig ezeknek fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni. A tesztek hiányánál, már csak azaz elkeserítőbb, hogy miért nincsenek tesztek? A felmérés alapján úgy tűnik, hogy ennek nem a pénz, idő, vagy felszerelés hiány az oka, de még csak nem is az, hogy nincs hozzá megfelelően képezett szakember, hanem az, hogy egyszerűen nem tartják fontosnak. Felmerült a kérdés, hogy ha tényleg ilyen hanyagok lennének a kézilabda szakemberei, akkor mért van az, hogy a beválásnál sikerekről tudunk elszámolni? A magyarok, mind a férfiak, mind a nők, világsikereket érnek el folyamatosan, nincs ez máshogy a fiatalabb korosztályoknál, sőt a strandkézilabdában sem.

4. Interjú

A kutatásom másik felében edző szemszögből vizsgáltam a kérdéseket, az interjúmat Juhász Istvánnal készítettem el, aki a Magyar Kézilabda Szövetség (MKSZ) szakmai igazgatója 2010. szeptember 1.-je óta, a Magyar Férfi Kézilabda Válogatott edzője. A Juhász Istvánnal hívta fel a figyelmemet egy új könyvre, amelyet 2013-ban került kiadásra az MKSZ által, *Kézilabda: Módszertani kézikönyv a 6-14 éves korosztály képzéséhez* címmel. A könyv rendkívül nagy segítséget nyújt a szakszerű utánpótlás nevelésben minden edző számára, ráadásul DVD melléklet is van mellette, amely segítségével még hatékonyabb edzéstervet lehet kialakítani, egységes táblázatot ad arról, hogy milyen értékek elérése szükséges a kézilabdára alkalmas sportolóknak, nem, életkor és posztok szerint. A könyv rávilágít arra, hogy túlzottan célorientált volt az utánpótlás nevelés, amelyen változtatni kell. Ezt a törekvést

bizonyítja a korábban már általam ismertetett utánpótlás versenyrendszer forradalmasítása, ahol minden gyereknek játékhoz kell jutnia.

2013 szeptemberében indult el az a program, amely a kézilabda oktatást iskolai szinten is forradalmasítja, ez a MKSZ által indított Kézilabda az iskolában program. Juhász István így mesélt róla: „*A program szeptemberben indult 50 iskolában, 58 testnevelő tanárral és 1700 8 és 14 éves kor közötti gyerekekkel és egyelőre a 2014-2015-ös tanév végéig kötöttek szerződést. A cél az, hogy a testnevelők az MKSZ szakmai anyagai alapján építsék be a kézilabdázást a testnevelés-órák anyagába. Ha a kézilabda komoly szakmai program mentén megjelenik a délelőtti órákon, akkor délután még hatékonyabban lehet dolgozni a gyerekekkel, ez által a fejlődés is felgyorsul. Olyan iskolák pályázatát fogadtuk be, amelyek nincsenek kapcsolatban NB I-es klubbal, hiszen ennek a programnak éppen az a célja, hogy azokat segítsék, akik rászorúlnak. A bevont tanárok megbízási szerződéses jogviszonyban állnak az MKSZ-szel, pontos tanmenetet kaptak tőlük, gyakorlatanyaggal, módszertani könyvvel és DVD-vel. Ez a már korábban említett könyv. Ebben konkrétan le van írva, elsőtől nyolcadik osztályig, hogy mit kell oktatni a gyerekeknek, milyen szintre jussanak el.*” A cél az, hogy bekerült tanulók közül tíz-tizenöt év múlva jó néhányan már az egész országban elismert klasszisai legyenek a magyar kézilabdázásnak.

5. Összegzés

Megállapítható, hogy a kutatásban drasztikusan eltérő eredményt kapunk a sportolói és az edzői véleményt összevetve a kiválasztásról. Míg az egyesület játékosai többségben úgy nyilatkoznak, hogy nincsenek szakszerű tesztek - ezzel negatív képet festve a kézilabda kiválasztásról -, addig az edzői szemszögből kiderül, hogy igenis vannak.

Ahogy a kérdőívek elemzésével dolgoztam, először nagyon aggasztónak találtam, hogy bár megfelelő szakirodalom van arra vonatkozóan, mi az, ami a kiválasztást segíti, a kézilabda sportágba még sincs ez beépülve. Úgy gondoltam, hogy a kiválasztás meg van a kézilabdában, csak még nem olyan régóta, hogy a most felnőtt korú játékosokhoz is eljuthatott volna, ezért lett a kérdőíves felmérés ilyen elkésztő eredményű. Tehát a szakszerű kiválasztás a jövő, ami felé ez a sportág ma tart, és ha például serdülőkorú játékosokat kérdeztem volna meg, akkor már teljesen más eredményre jutottam volna. Ez a feltevés az interjú során megdőlt. Kiderült ugyanis, hogy a majdani válogatott játékosok mérése, mindig is már U8-as korosztályban elkezdődött, tehát egyáltalán nincs elmaradva a kézilabda e téren

a többi sportághoz képest. A fő gond tehát nem ez. A kérdés az, hogy miért nem jut el a szakszerű kiválasztás az egyesületekben játszó, nem válogatott játékosokhoz?

A kérdőívek alapján az eredmény az, hogy a legfőbb ok, hogy nem tartják fontosnak a méréseket. Hasonlóan vélekedik Juhász István is, ahogy ő fogalmazott: „ez csupán edzői hanyagság”. A szövetség nem kötelezhet mindenkit arra, hogy elvégezze ezeket a teszteket. Ha már valaki kézilabda edzőnek vallja magát, attól kimondatlanul is elvárható, hogy munkáját maradéktalanul elvégezze, minden téren. Csak a jó eredmény elérése nem lehet az elsődleges szempont, ugyanolyan fontos a játékosok egészségének megőrzése is. Különösen fiatalokban kell ügyelni a gyerek terhelésére. Ebben a korban a legfogékonyabbak, a rossz hatás is hamar, nem várt következményekkel jár. Fontos lenne az edzőknek ezt a szempontot szem előtt tartani, az utánpótlásedzést még körültekintőbben végrehajtani. A beválás az bizonyítja, hogy a kezdetektől megfelelően képzett játékosok, sokkal jobb eredményt érnek el, mint, a képzésük során esetleges hiányokat szenvedő sportolók.

Az edzőknek fel kell venniük a lépést az MKSZ fejlesztésével, komolyabb háttér munkát kell befektetniük a kiválasztásba, szakszerűbben kell végezniük az utánpótlás nevelést, nem csak az eredményekre hajtani. Fel kell mérniük, hogy egyes meccseket, kupákat a játékosok fejlesztésének érdekében le kell mondani. Fel kell vállalniuk a játékosok negatív véleményét az esetleges mérések elvégzéséről, a képességeket fejlesztő labda nélküli edzésekről vagy a kevesebb játéklehetőségről. Figyelembe kell venniük a korosztályok képességeit és saját korcsoportjukban versenyeztetni, ezzel elkerülve a kudarc élményt, a túlterhelést, a sérülést és az esetleges idő előtti kiégést. A probléma létezik, s bár az MKSZ mindent biztosít a megfelelő utánpótlás neveléshez, az egyesületek edzőit egyfajta fásultság jellemzi, emiatt sok tehetség kallódik el, az MKSZ, a válogatott edzők vagy nagyobb egyesületek tudta nélkül.

A jövőbeli feladatuk az edzőknek a hozzáállásukban változtatni, hogy a kézilabda tehetségek sérülések vagy egyéb okok miatt, ne kopjanak ki a sportágból, valamint, hogy esélyük legyen feljebb jutni, hazánkat akár nemzetközi szinten is képviselni. Ezzel a kézilabda sportágat a legfőbb sportággá emelni hazánkban, egy olyan sporttá, amire egy ország egységesen lehet büszke.

Köszönetnyilvánítás

A dolgozatom nem készülhetett volna el, ha nem kaptam volna meg azt a rengeteg segítséget, amelyben részem volt. Ebben a pár sorban szeretném kifejezni a hálás köszönetemet segítőimnek.

Elsősorban felkészítő tanárnőimnek: Kopkáné Plachy Judit és Dr. Bíró Melinda tanárnőknek, akik rengeteg útmutatást és javaslatot adtak a dolgozatom felépítéséhez.

Juhász Istvánnak, aki nem csak rengeteg időt fordított a kérdéseim megválaszolására, de nagy mennyiségű szakanyagot is rendelkezésemre bocsátott.

Köszönöm a segítséget az összes általam kikérdezett kézilabdázónak, hogy a kérdőíveimet lelkes szorgalommal töltötték ki. Köszönöm az egyesületek edzőinek, hogy játékosukat a rendelkezésemre bocsátották.

Végül, de nem utolsó sorban szeretném megköszönni a forrásanyagokat, amelyet a gyomaendrődi Határ Győző Városi Könyvtár szerzett meg számomra, valamint köszönöm a könyvtárosoknak a türelmet és a segítséget.

Mellékletek

1. Szakirodalom:

1. Juhász István – Kovács László – Papp György – Zsiga Gyula (2013): Kézilabda: Módszertani kézikönyv a 6 – 14 éves korosztály képzéséhez. MKSZ, Budapest

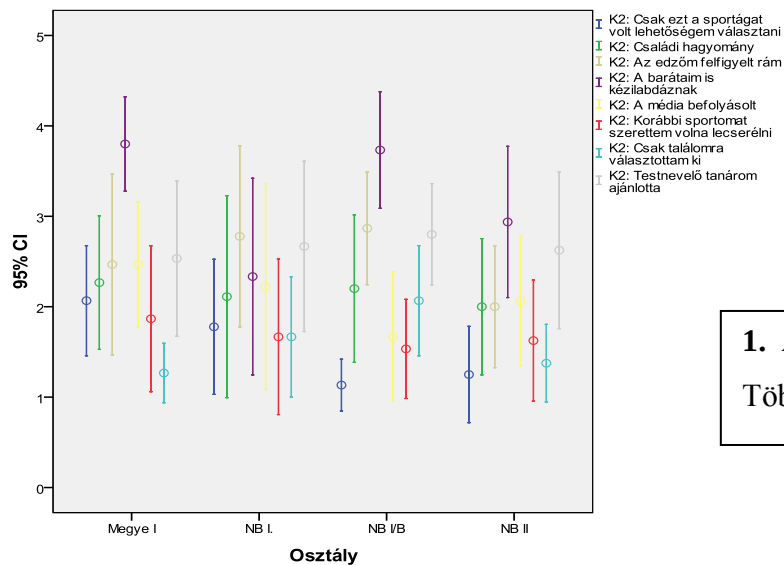
2. Peresztegi Csilla (2013): Utánpótlás útbaigazító. Hetes Médiaszolgáltató Kft., Budapest; WAX Magazin I. évfolyam/ 1. szám

3. Dr. Bognár József (2009): Tanulmányok a kiválasztás és a tehetséggondozás köréből. Magyar Sporttudomány Társaság, Budapest

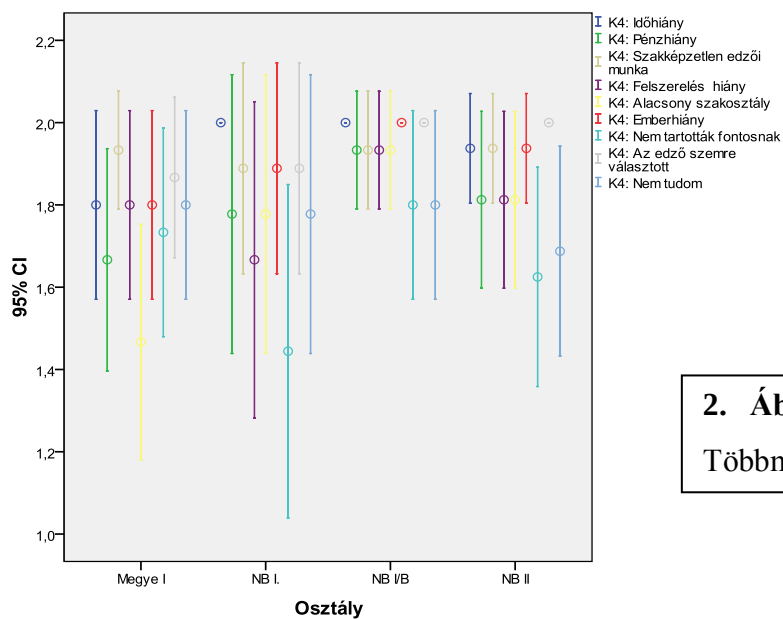
4. Náadori László – Dr. Megyesi Zoltán (1962): Fiatalok edzése, versenyzése. Medicina Egészségügyi Könyvkiadó, Budapest

5. Révész László – Gécsi Gábor – Bognár József – Tóth László (2005): A sporttehetségek megközelítési módjai. Magyar Edzők Társasága, Budapest; Magyar Edző VIII. évfolyam/ 4. szám

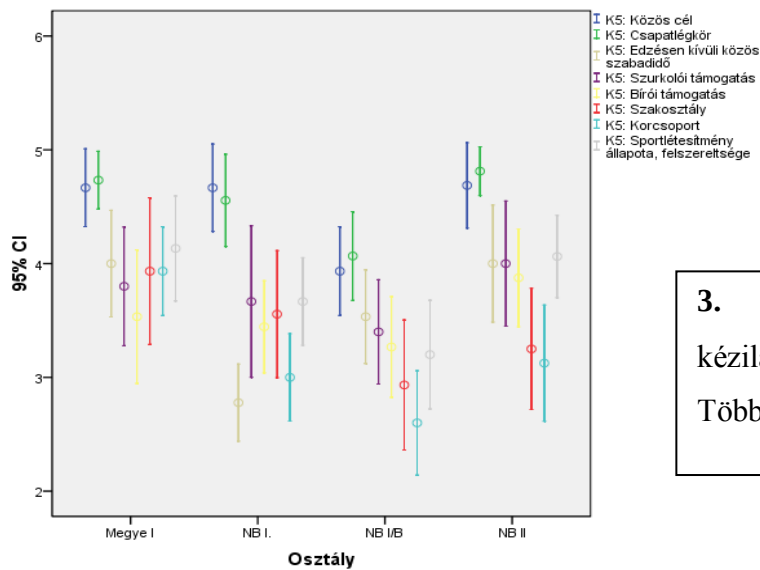
2. Ábrák:

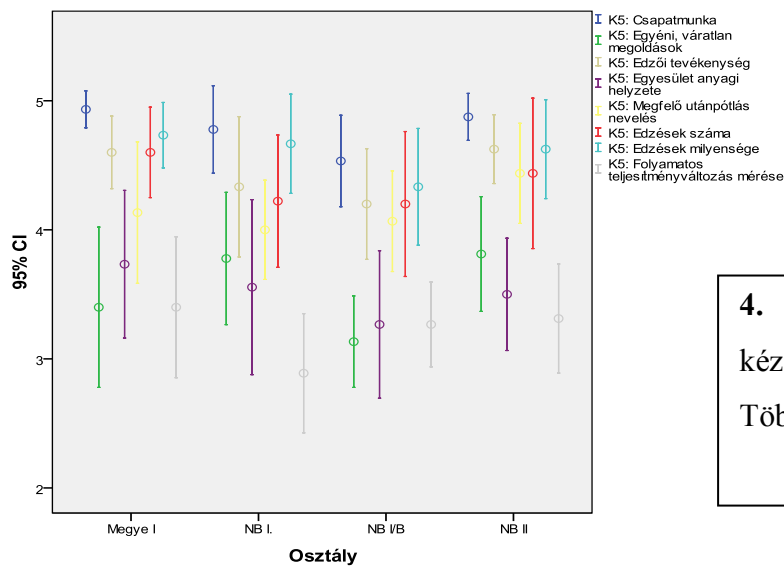
1. Ábra: Miért a kézilabdát választotta?
Többszintű T-próba ($p \leq 0,05$)

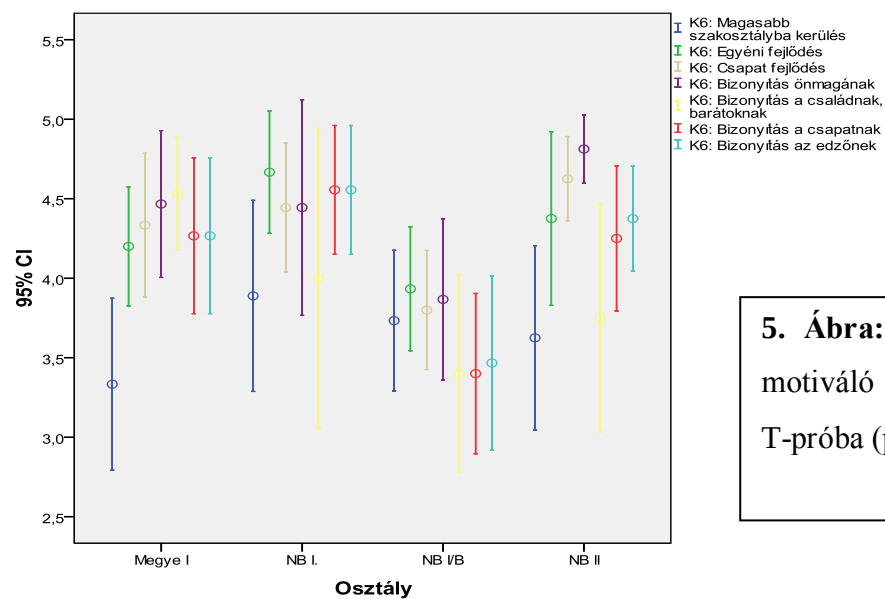
2. Ábra: Miért nem voltak tesztek?
Többszintű T-próba ($p \leq 0,05$)

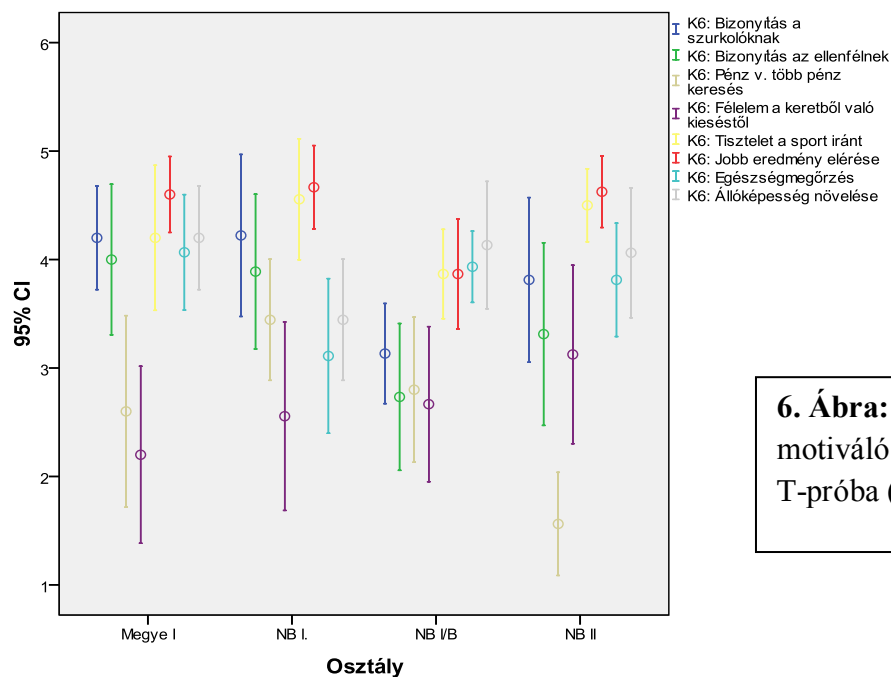
3. Ábra: Melyek az eredményes kézilabdát meghatározó tényezők? Többszörös T-próba ($p \leq 0,05$)

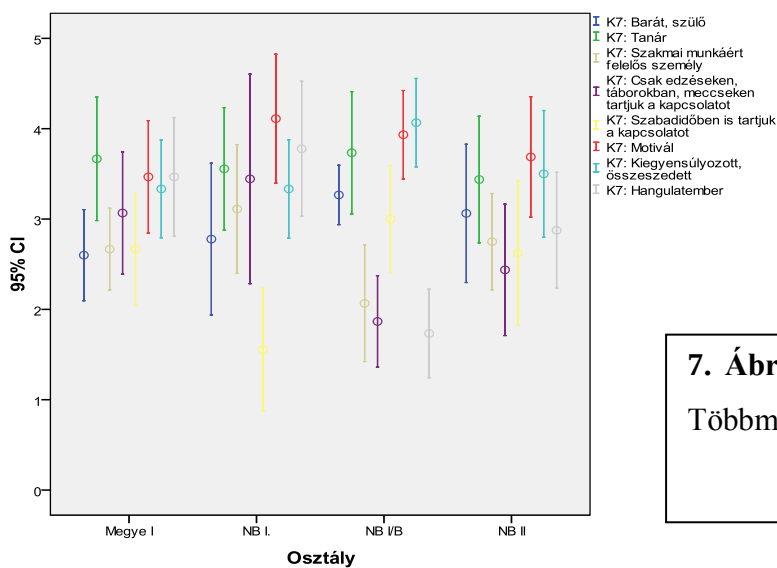
4. Ábra: Melyek az eredményes kézilabdát meghatározó tényezők? Többszörös T-próba ($p \leq 0,05$)

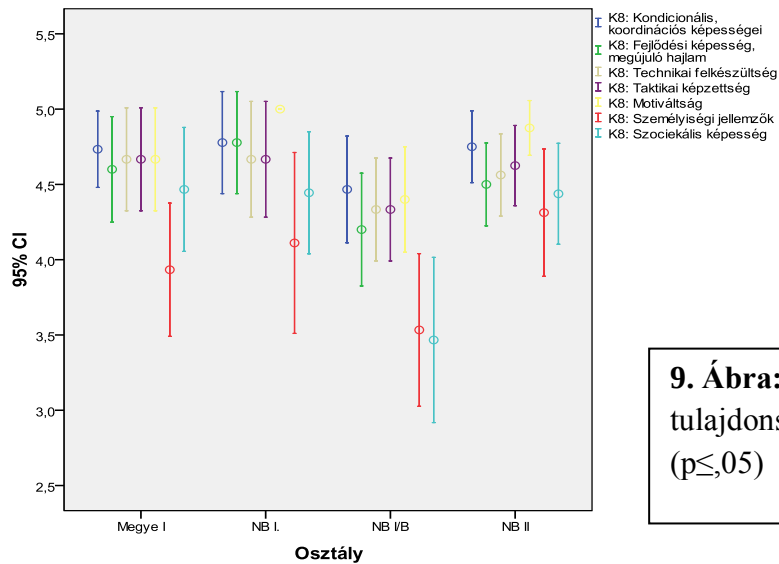
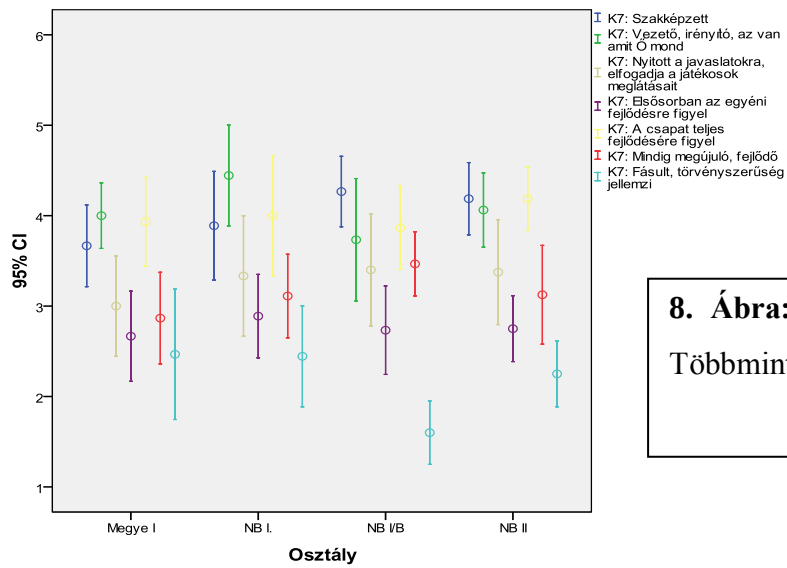
5. Ábra: Melyek a kézilabdázót motiváló tényezők? Többszörös T-próba ($p \leq 0,05$)

6. Ábra: Melyek a kézilabdázót motiváló tényezők? Többmintás T-próba ($p \leq 0,05$)

7. Ábra: Melyek az edző tulajdonságai? Többmintás T-próba ($p \leq 0,05$)

NYILATKOZAT

AlulírottDINYA ANNA ALEXANDRA....., büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az általam benyújtott,A KIVÁLASZTÁS ÉS UTÁNPÓTLÁS NEVELÉS A KÉZILABDA KÜLÖNBÖZŐ SZAKOSZTÁLYAIBAN..... című TDK pályamunka önálló szellemi termékem. Amennyiben mások munkáját felhasználtam, azokra megfelelően hivatkozom, beleértve a nyomtatott és az internetes forrásokat is.

Aláírással igazolom, hogy az elektronikusan feltöltött és a papíralapú dolgozatom formai és tartalmi szempontból mindenben megegyezik.

Eger, 2014 év június hó 19 nap.

.....Dinya Anna.....

aláírás